

اولویت های پژوهشی و فناوری
سازمان حفاظت محیط زیست

۱۳۹۰-۱۳۹۶

اولویت های پژوهشی حوزه آموزش و پژوهش

اولویت های حوزه آموزش و مشارکت مردمی

- ۱- بررسی شیوه های ارتقای سواد محیط زیستی
- ۲- بررسی شیوه های استقرار، توسعه، افزایش کارایی و اثربخشی مدارس جامع محیط زیستی
- ۳- بررسی شیوه های ارتقای اخلاقی محیط زیستی
- ۴- بررسی نحوه ی بسترسازی مناسب برای افزایش انگیزه و نرخ مشارکت اجتماعی در حوزه محیط زیست
- ۵- شیوه های شناسایی و بهبود کیفیت سرمایه های انسانی سازمان حفاظت محیط زیست
- ۶- بررسی نحوه توسعه یادگیری سازمانی
- ۷- بررسی روش های سنجش و ارزشیابی اثربخشی آموزشی

اولویت های حوزه آمار و فناوری اطلاعات

- ۱- بررسی و مطالعه راهبردها و سیاست های طرحهای ارزیابی توان اکولوژیک در سطح کشور
- ۲- مطالعه تطبیقی در زمینه روش های نوین آمایش سرزمین (در راستای ارزیابی توان اکولوژیک) و امکان سنجی کاربرد آنها در ایران
- ۳- بررسی و مطالعه مدل های ارزیابی توان اکولوژیک
- ۴- مطالعه به منظور طراحی سیستمی و مدل مفهومی سامانه پایش زیست بوم با استفاده از تصاویر ماهواره ای
- ۵- ایجاد و پیاده سازی نرم افزار تحت وب مبتنی بر فناوری سنجش از دور برای کاربردهای زیست محیطی

۶- مطالعه تطبیقی نظام های جامع آمار محیط زیست سایر کشورها با ایران

۷- تهیه مدل نظام جامع آمار محیط زیست ایران

۸- بررسی نحوه استاندارد سازی شاخص های آمار محیط زیستی

۹- مطالعه و رتبه بندی استانهای کشور بر اساس شاخص های محیط زیستی

اولویت های حوزه توسعه پایدار و اقتصاد محیط زیست

۱. ارزشگذاری اقتصادی مناطق دارای اولویت

۲. طراحی و تدوین مدل یکپارچه ارزشگذاری مکانی خدمات اکوسیستمی در ایران

۳. طراحی و تدوین دستورالعمل و شرح خدمات ارزشگذاری خدمات اکوسیستمی در ایران

۴. مطالعه و بررسی امکان سنجی استفاده از مدل ارزشگذاری INVEST در ایران

۵. مطالعه و بررسی کاربرد ارزشگذاری خدمات اکوسیستمی در ارزیابی اثرات توسعه بر محیط زیست

۶. ارزشگذاری اقتصادی هوای پاک در کلانشهرهای ایران

۷. ارزشگذاری اقتصادی خاک در اکوسیستمهای حساس

۸- مطالعه و بررسی برآورد ارزشهاي زیست محیطي تمرکز زدایی از پایتخت

۹- انجام مطالعات در خصوص برآورد سهم اقتصاد سبز در اقتصاد کنونی ایران و راهکارهای توسعه آن

۱۰- مطالعه در خصوص شناسایی بخشهاي داراي الويت در توسعه اقتصاد سبز در ایران

۱۱- مطالعه و بررسی امکان سنجی و شناسایی مزايا و معایب استقرار نظام حسابداری یکپارچه محیط زیستی -

اقتصادی در ایران

- ۲۱- مطالعه و بررسی مقایسه ای مزیت نسبی مشاغل در توسعه اقتصاد سبز در ایران (بر حسب بخش‌های گانه ISIC)
- ۲۲- طراحی و تدوین حسابهای ملی سبز
- ۲۳- بررسی و تعیین هزینه‌های زیست محیطی تغیرات اقلیم بر روی اکوسیستم‌های طبیعی کشور (نالاب، جنگل، کوهستان، مناطق ساحلی و...)
- ۲۴- بررسی و تعیین هزینه‌های زیست محیطی پدیده گرد و غبار در ایران
- ۲۵- بررسی و تعیین هزینه‌های زیست محیطی آلودگی هوا در کلانشهرهای ایران
- ۲۶- بررسی و تعیین هزینه‌های زیست محیطی آلودگی صدا و امواج الکترومنگاتیسی در کلانشهرهای ایران
- ۲۷- آرزیابی اقتصادی خسارات ناشی از ریسک آلاینده‌ها
- ۲۸- بررسی و تعیین هزینه‌های زیست محیطی آلودگی در اکوسیستمهای آبی و ساحلی
- ۲۹- طراحی و تدوین دستور العمل برآورد خسارات واردۀ به محیط زیست در فعالیتهای نفتی و پتروشیمی
- ۳۰- بررسی و تعیین هزینه‌های زیست محیطی ناشی از طرحهای توسعه ای
- ۳۱- طراحی و تدوین دستور العمل اجرایی ورود هزینه خسارات محیط زیستی در تحلیل اقتصادی طرحهای توسعه در مرحله امکان‌سنجی
- ۳۲- بررسی مالیات‌های سبز: طراحی سیستم و ساختار برقراری مالیات‌های زیست محیطی جهت نیل به توسعه پایدار و کاهش مخاطرات زیست محیطی
- ۳۳- بررسی امکان‌سنجی استقرار نظام سپرده بازپرداخت برای مدیریت پسماند و کاهش آلودگی‌ها در کشور (یک نمونه بصورت پایلوت)

- ۲۵- مطالعه و بررسی امکانسنجی اجرای سیستم های معجزه‌های قابل مبادله آلدگی در کشور (Tradable Pollution Permit)
- ۲۶- مطالعه و بررسی تاثیر هدفمندی یارانه ها در حفاظت از محیط زیست
- ۲۷- بررسی و امکانسنجی بکارگیری تکنیکهای بهره وری سبز جهت حصول اهداف رشد اقتصادی سبز
- ۲۸- مطالعه و بررسی توسعه ابزارهای اقتصادی کنترل آلدگی های زیست محیطی در ایران
- ۲۹- مطالعه و بررسی راهکارهای یکپارچه سازی سیاست های توسعه اقتصادی و حفاظت محیط زیست (در بخش های صنعت، کشاورزی، خدمات و ...)
- ۳۰- مطالعه و بررسی راهکارهای ورود مطالعات اقتصاد محیط زیست در فرایند تصمیم سازی و تصمیم گیری در ایران

اولویت های پژوهشی حوزه محیط زیست انسانی

اولویت های پژوهشی حوزه پایش فرائیگیر آلدگی محیط زیست

- ۱- تهیه راهنمای شناسایی و تعیین آلاتینده های مشمول طرح خوداظهاری
- ۲- راستی آزمایی نتایج پایش بر خط (on-line) صنایع
- ۳- تهیه و تدوین دستورالعمل پایش و راستی آزمایی بی خطر شدن پسماند های عفونی مراکز بهداشتی و درمانی براساس استاندارد های روز دنیا
- ۴- بررسی ، نمونه برداری و اندازه گیری ترکیبات آلی فرار در هوای کلان شهر ها
- ۵- بروز رسانی تکنولوژی های پایش و اندازه گیری میزان پارامتر های فیزیکوشیمیایی بر اساس روش های نوین
- ۶- تعیین شاخص های آلاتینده فلزی صنایع بزرگ در کلان شهرها
- ۷- امکان سنجی بکارگیری فناوری سنجش از دور در پایش آلدگی ها

اولویت های پژوهشی حوزه ارزیابی زیست محیطی

- ۱- تهیه دستورالعمل های جامع و تخصصی طرح ها و پروژه های مشمول ارزیابی زیست محیطی (۵۱ مورد در ۱۰ گروه)
- ۲- بازنگری ضوابط استقرار صنایع و مراکز خدماتی با در نظر گرفتن عرصه های مناسب احداث صنعت در هر استان
- ۳- تهیه و تدوین ضوابط و دستورالعمل ارزیابی راهبردی زیست محیطی

اولویت های پژوهشی حوزه هوا و تغییر اقلیم

- ۱- تکمیل طرح تهیه فهرست انتشار
- ۲- تعیین هزینه های زیست محیطی ناشی از آلاتینده های بخش انرژی
- ۳- بازنگری حدود مجاز تراز صدای خودروها و تدوین حدود مجاز خودروها در مرحله ای معاینه فنی

- ۴- تدوین حد مجاز صدای خروجی خودروهای سنگین و نیمه سنگین کلاس های M2 ، M3 ، N2 و N3
- ۵- تهیه فهرست انتشار گازهای گلخانه ای
- ۶- تدوین استانداردهای ملی گازهای گلخانه ای
- ۷- استقرار مدل های آلودگی هوا بر پایه منابع آنودگی تحلیل آلودگی هوا در کشور و اطلاع رسانی مناسب
- ۸- اجرای طرح مطالعاتی، تحقیقاتی و تهیه بانک اطلاعاتی درخصوص وضعیت انتشار و اثرات زیست محیطی گاز رادن، امواج رادیویی و میدانهای الکتریکی و مغناطیسی
- ۹- طرح تدوین استانداردهای زیست محیطی (استقرار و بهره برداری) مولدهای مقیاس کوچک گاز سوز تا ۲۵ مگاوات
- ۱۰- بازنگری و تدوین استانداردهای خودروها و صنایع
- ۱۱- تعیین خسارت های زیست محیطی ناشی از آلودگی صوتی

اولویت های پژوهشی حوزه آب و خاک

- ۱- استقرار سامانه مدیریت زیست محیطی منابع آب و خاک کشور جهت مواجهه با آلاینده های طبیعی و انسان ساخت منابع آب و خاک
- ۲- بررسی و شناسایی وضعیت آلایندگی پسماندهای صنعتی و ویژه در کشور و ارائه راهکارهای مدیریت صحیح زیست محیطی برای آنها مطابق با شرایط کشور
- ۳- بررسی و شناسایی وضعیت فاضلاب های کشور و تدوین اطلس آلایندگی ناشی از آنها و ارائه راهکارهای اجرایی جهت کاهش تولید فاضلاب ها و بازچرخانی پساب های استاندارد
- ۴- شناسایی منابع، سهم انتشار، اثرات زیست محیطی و مدیریت فلزات سنگین (ESM) با تأکید بر جیوه و ترکیبات آن در چارچوب کتوانسیون میناماتا
- ۵- انجام مطالعات تدوین برنامه های پیشگیری، کنترل و کاهش آلودگی منابع آب در اولویت در کشور

- ۶- تدوین اطلس آلودگی منابع آب کشور براساس اطلاعات و مطالعات انجام شده (در صورت نیاز انجام مطالعات تکمیلی) براساس حوزه های آبریز
- ۷- تدوین اطلس آلودگی خاک کشور (۲۰ استان باقیمانده)
- ۸- تدوین برنامه جامع مدیریت مواد شیمیایی (صنعتی، سوم و کودهای شیمیایی)
- ۹- طبقه‌بندی ریسک آفت‌ها از نظر ملاحظات زیست محیطی در کشور به همراه ارائه مدل نرم افزاری قابل ارتقاء
- ۱۰- بررسی و شناسایی وضعیت بازیافت پسماندها در کشور، ارائه راهکارهای اجرایی فنی مطابق با وضعیت کشور، ارائه ضوابط و دستورالعمل های مربوطه در همه مراحل مدیریت پسماند از تولید تا دفع
- ۱۱- تدوین برنامه مدیریت بحران های زیست محیطی شامل:
- آلودگی های زیست محیطی در بحران ها و سوانح طبیعی تدوین برنامه های بازسازی مناطق بحران زده
 - آلودگی های زیست محیطی ناشی از حوادث انسان زاد با تأکید بر حوادث شیمیایی و آلودگی های نفتی و تدوین برنامه واکنش سریع
- ۱۲- تدوین قوانین، ضوابط و دستورالعمل ها و بازنگری قوانین، ضوابط و دستورالعمل های موجود در راستای مدیریت زیست محیطی آلاندنه های محیطی آب و خاک
- ۱۳- بررسی فناوری های نوین در کاهش و رفع آلودگی منابع آب و خاک با ارزیابی اقتصادی
- ۱۴- بررسی فناوری های نوین در تصفیه فاضلاب های صنعتی با ارزیابی اقتصادی
- ۱۵- شناسایی منابع و رفتار آلاندنه ها در محیط آب و خاک
- اولویت های پژوهشی حوزه مقابله با پدیده گرد و غبار**
- ۱- بررسی علل افزایش بیان ها و موقعیت گرد و غبار در مناطق مختلف کشور
- ۲- بررسی تاثیر طوفان های گرد و غبار بر آلودگی محیط زیست و سلامت و تعیین نوع ترکیب و عناصر همراه با آن در مناطق مختلف کشور
- ۳- بررسی توسعه ابزارهای پایش ذمینی مناسب با شرایط اقلیم های مختلف در کشور

اولویت های پژوهشی حوزه محیط زیست طبیعی

- ۱- بررسی وضعیت تنوع زیستی کشور در سطوح زیستگاه، گونه ای و ژنتیکی
- ۲- بررسی میزان تاثیرات عوامل تهدید کننده گونه ها و زیستگاه های آنها و ارائه راهکارها و برنامه های حفاظتی
- ۳- مطالعه و بررسی جمعیت شناختی، بوم شناختی و زیست شناختی گونه های گیاهی و جانوری حیات وحش
- ۴- بررسی، مطالعه و ارائه راهکارهای پیشگیرانه بیماری های شایع در حیات وحش
- ۵- بررسی علل و تاثیرات پدیده های نوظهور نظری تغییرات اقلیم، گرد و غبار و خشک شدن تالاب ها بر روی تنوع زیستی و ارائه راهکارهای مدیریتی

اولویت های پژوهشی حوزه محیط زیست دریایی

۱- حفاظت از گونه های در معرض خطر دریایی

۲- تاثیرات تغییرات اقلیم بر اکوسیستم های دریایی با اولویت نوسانات آب دریای خزر

۳- شناسایی گونه های مرجان خلیج فارس و دریای عمان

۴- تهیه و تدوین ضوابط زیست محیطی جانمایی و استقرار پنل های پرورش ماهی در قفس

۵- پایش و مدیریت آلودگیهای محیط زیست دریایی

۶- تاثیرات تغییرات اقلیم بر اکوسیستم های دریایی

۷- مدیریت مواد زائد جامد دریایی

۸- دستورالعمل و ضوابط استقرار و مکان یابی طرح های پرورش در قفس آبزیان در سواحل ایران

۹- تهیه و تدوین دستورالعملهای زیست محیطی استقرار سیستمهای نمک زدایی در سواحل کشور

۱۰- اثرات تغییر اقلیم بر تالابهای ساحلی

اولویت های پژوهشی حوزه توسعه مدیریت، حقوقی و امور مجلس

اولویت های حوزه برقامه ریزی، تحول اداری و بودجه

- ۱- مهندسی مجدد فرایندها و روش های انجام کار در سازمان در قالب فعالیت پژوهشی
- ۲- بررسی میزان رضایتمندی کارکنان و عوامل موثر بر آن در سازمان
- ۳- شاخص های محیط زیستی دستگاه های اجرایی در برنامه ششم توسعه
- ۴- بررسی الگوی مصرف انرژی در سازمان حفاظت محیط زیست و ادارات کل با استفاده از ممیزی انرژی و ارایه الگوی مناسب برای دستگاههای دولتی

اولویت های حوزه پشتیبانی، فنی و مهندسی

- ۱- بهینه سازی مصرف انرژی در بخش اداری
- ۲- روشهای اصلاح الگوی مصرف در جهت توسعه مدیریت سبز
- ۳- تدوین سرفصل مناسب و برگزاری دوره های آموزشی برای مدیران و کارشناسان جهت مدیریت مصرف در سازمان و ادارات کل
- ۴- تدوین سرفصل مناسب و برگزاری دوره های تربیت مریان برای اعمال مدیریت مصرف در دستگاههای دولتی

اولویت های حوزه حقوقی و امور مجلس

- ۱- پژوهش در مورد تنقیح قوانین و مقررات کشور در زمینه محیط زیست شامل قوانین و مقررات معتبر، منسون صریح و ضمنی از ابتدای قانونگذاری تاکنون.
- ۲- آسیب شناسی اجرای قوانین و مقررات در حوزه های طبیعی، انسانی و دریایی.

الویت‌های فناوری سازمان حفاظت محیط‌زیست

۱) حوزه محیط‌زیست طبیعی

- (۱-۱) توسعه دانش فنی تولید، رهاسازی، نظارت و کنترل موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی با رعایت ملاحظات محیط‌زیستی.
- (۲-۱) سیاستگذاری در جهت ابعاد محیط‌زیستی توسعه فناوری‌های نوین در زمینه کشاورزی پایدار و طبیعی^۱، کودهای بیولوژیک (کود سبز)، ورمی کمبوست، آفت‌کش‌های بیولوژیک و...
- (۳-۱) به کارگیری دانش روز برای مدیریت بانک ذخایر ژنتیکی گونه‌های گیاهی و جانوری خشکی و آبی در مناطق تحت مدیریت سازمان و هماهنگی با سایر بانک‌های ژن ملی و منطقه‌ای.
- (۴-۱) حفاظت از تنوع‌زیستی با استفاده از فناوری‌های نوین شامل ناتوفناوری و زیست‌فناوری در سطوح ژن، گونه و زیست‌بوم (اکوسیستم).

۲) حوزه محیط‌زیست انسانی

- محیطی (هوای آب، خاک، زیست آلودگی‌های کاهش و پاکسازی کنترل، های فناوری و روش‌ها ۱-۲) توسعه فنی زیست بالابی مناطق آلوده، صوت، پساب)، (۲-۲) بومی سازی و توسعه دانش به دانش فنی تولید سوخت‌های زیستی، سوخت سبز و نالو، (۳-۲) دستیابی (۴-۲) توسعه فناوری‌های نوین در کاهش منابع آلاینده‌های هوای آب، (۵) توسعه فناوری‌ها به منظور افزایش کارآیی انرژی در واحدهای کشاورزی، صنعتی و خدماتی، گلخانه‌ای، گازهای کاهش فناوری‌های (۶-۲) توسعه (۷-۲) توسعه دانش و فناوری استفاده از آب‌های نامتعارف برای استفاده در کشاورزی، صنعت، و شرب، (۸-۲) توسعه دانش فنی به منظور شناسایی منشاء ریزگردها و مقابله با آن.

- ۹-۲ توسعه فناوری‌های تشخیص سریع آلاینده‌های زیست‌محیطی و کشف جرایم (طبق قوانین شکار و صید، نحوه جلوگیری از آلودگی هوا، مدیریت پسماند، قانون توزیع عادلانه آب و ...).
- ۱۰-۲ توسعه روش‌ها و فناوری‌های نوین به منظور پیشگیری از انتشار آلودگی‌های زیست‌محیطی.
- ۱۱-۲ توسعه فناوری‌های پایش لحظه‌ای در پایش منابع آلاینده‌های محیط‌زیست.
- ۱۲-۲ استفاده از فناوری‌های جدید جهت پیش‌بینی رفتار فلزات سنگین، پسماندهای خطرناک و مواد جهش‌زا در طبیعت و ارائه راهکارهای کنترل برای مدیریت آن‌ها.
- ۱۳-۲ توسعه روشها و فناوری‌های نوین به منظور پیشگیری، پایش و مواجهه با انتشار امواج الکترومغناطیس.

(۱) حوزه مدیریت محیط‌زیست

- ۱-۳ توسعه دانش فنی به منظور مدیریت عرصه‌های بیابانی، ثبت شن‌های روان و خشکسالی.
- ۲-۳ توسعه دانش فنی و استفاده از روش‌های نوین (از قبیل سیستم اطلاعات جغرافیایی؛ سنجش از دور، ریات‌های کوچک برای پایش هوایی، پاراگلایدر و پاراموتور؛ دوربین‌های مدار بسته، سیستم‌های ردیابی ماهواره‌ای جانداران، استفاده از ریزتراسه‌ها^۱ و ...) در ارزیابی، پایش و حفاظت از مناطق و اکوسیستم‌های خشکی و آبی.
- ۳-۳ حمایت معنوی از تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی و شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه محیط‌زیست.
- ۴-۳ استفاده از فناوری اطلاعات به منظور ایجاد بانک اطلاعاتی بهروز و بهره‌برداری دقیق از اطلاعات گردآوری شده از اجزاء تنوع زیستی دیرینه و حال در ستاد و استان‌ها.
- ۵-۳ ایجاد سامانه جامع نظام مدیریت دانش محیط‌زیست کشور.
- ۶-۳ استفاده از فناوری‌های نوین در مدل‌سازی شرایط محیطی و اکولوژیک زیست‌بوم (اکوسیستم).
- ۷-۳ استفاده از فناوری‌های نوین در مدل‌سازی انتشار و پیش‌بینی آلاینده‌ها در محیط‌های خشکی و آبی.
- ۸-۳ استفاده از زیرساختهای فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات^۲ در حفاظت از محیط‌زیست.
- ۹-۳ بومی‌سازی و توسعه دانش فنی در زمینه تولید انرژی‌های تجدیدپذیر سازگار با محیط‌زیست.

- ۱۰-۳) استفاده از فناوری‌های سازگار با محیط‌زیست برای اجرای طراحی شهری و ساختمان‌های سبز (مصالح سبز و سازگار با محیط‌زیست).
- ۱۱-۳) توسعه دانش فنی تولید محصولات زیست‌سازگار در بخش‌های مختلف حمل و نقل، صنعت، و ...
- ۱۲-۳) توسعه دانش فنی اعلان سریع حریق در مناطق تحت مدیریت سازمان و اکوسیستم‌های خشکی و آبی.
- ۱۳-۳) تدوین و تصحیح استانداردهای ملی در ارتباط با محیط‌زیست.

سیاست‌های کلی محیط زیست

۱- مدیریت جامع، هماهنگ و نظاممند منابع حیاتی (از قبیل هوا، آب، خاک و تنوع زیستی) مبتنی بر توان و پایداری زیست‌بوم بویژه با افزایش ظرفیت‌ها و توانمندی‌های حقوقی و ساختاری مناسب همراه با رویکرد مشارکت مردمی.

۲- ایجاد نظام یکپارچه ملی محیط زیست.

۳- اصلاح شرایط زیستی به منظور برخوردار ساختن جامعه از محیط زیست سالم و رعایت عدالت و حقوق نسلی.

۴- پیشگیری و ممانعت از انتشار انواع آلودگی‌های غیرمجاز و جرمانگاری تخریب محیط زیست و مجازات مؤثر و بازدارنده آلوده کنندگان و تخریب کنندگان محیط زیست و الزام آنان به جبران خسارت.

۵- پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده هوا، آب، خاک، آلودگی‌های صوتی، امواج و اشعه‌های مخرب و تغییرات نامساعد اقلیم و الزام به رعایت استانداردها و شاخص‌های زیست محیطی در قوانین و مقررات، برنامه‌های توسعه و آمایش سرزمین.

۶- تهیه اطلس زیست‌بوم کشور و حفاظت، احیاء، بهسازی و توسعه منابع طبیعی تجدید پذیر (مانند دریا، دریاچه، رودخانه، مخزن سدها، تالاب، آبخوان زیرزمینی، جنگل، خاک، مرتع و تنوع زیستی بویژه حیات وحش) و اعمال محدودیت قانونمند در بهره‌برداری از این منابع مناسب با توان اکولوژیک (ظرفیت قابل تحمل و توان بازسازی) آنها بر اساس معیارها و شاخص‌های پایداری، مدیریت اکوسیستم‌های حساس و ارزشمند (از قبیل پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی) و حفاظت از منابع ژنتیک و ارتقاء آنها تا سطح استانداردهای بین‌المللی.

۷- مدیریت تغییرات اقلیم و مقابله با تهدیدات زیست محیطی نظیر بیابان‌زایی، گرد و غبار بویژه ریزگردها، خشکسالی و عوامل سراحت دهنده میکروبی و رادیواکتیو و توسعه آینده‌نگری و شناخت پدیده‌های نوظهور زیست محیطی و مدیریت آن.

۸- گسترش اقتصاد سبز با تأکید بر:

۱- صنعت کم کربن، استفاده از انرژی‌های پاک، محصولات کشاورزی سالم و ارگانیک و مدیریت پسماندها و پساب‌ها با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های اقتصادی، اجتماعی، طبیعی و زیست محیطی.

۲- اصلاح الگوی تولید در بخش‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی و بهینه‌سازی الگوی مصرف آب، منابع، غذا، مواد و انرژی بویژه ترویج مواد سوختی سازگار با محیط زیست.

- ۳-۸-** توسعه حمل و نقل عمومی سبز و غیرفیزیکی از جمله برقی و افزایش حمل و نقل همگانی بویژه در کلان شهرها.
- ۹-** تعادل بخشی و حفاظت کیفی آب‌های زیرزمینی از طریق اجرای عملیات آبخیزداری، آبخوانداری، مدیریت عوامل کاهش بهره‌برداری از آب‌های زیرزمینی و تبخیر و کنترل ورود آلاینده‌ها.
- ۱۰-** استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی در کشور با لحاظ ارزش‌ها و هزینه‌های زیست محیطی (تخرب، آلودگی و احیاء) در حساب‌های ملّی.
- ۱۱-** حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری‌ها و فناوری‌های سازگار با محیط زیست با استفاده از ابزارهای مناسب از جمله عوارض و مالیات سبز.
- ۱۲-** تدوین منشور اخلاق محیط زیست و ترویج و نهادینه سازی فرهنگ و اخلاق زیست محیطی مبتنی بر ارزش‌ها و الگوهای سازنده ایرانی - اسلامی.
- ۱۳-** ارتقاء مطالعات و تحقیقات علمی و بهره‌مندی از فناوری‌های نوآورانه زیست محیطی و تجارب سازنده بومی در زمینه حفظ تعادل زیست بوم‌ها و پیشگیری از آلودگی و تخریب محیط زیست.
- ۱۴-** گسترش سطح آگاهی، دانش و بینش زیست محیطی جامعه و تقویت فرهنگ و معارف دینی مشارکت و مسؤولیت‌پذیری اجتماعی بویژه امر به معروف و نهی از منکر برای حفظ محیط زیست در تمام سطوح و اقسام جامعه.
- ۱۵-** تقویت دیپلماسی محیط زیست با :
- ۱۵-۱**- تلاش برای ایجاد و تقویت نهادهای منطقه‌ای برای مقابله با گرد و غبار و آلودگی‌های آبی.
- ۱۵-۲**- توسعه مناسبات و جلب مشارکت و همکاری‌های هدفمند و تأثیرگذار دوچانبه، چندچانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه محیط زیست.
- ۱۵-۳**- بهره‌گیری مؤثر از فرصت‌ها و مشوق‌های بین‌المللی در حرکت به سوی اقتصاد کم کربن و تسهیل انتقال و توسعه فناوری‌ها و نوآوری‌های مرتبط